

Innst. S. nr. 65

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra sosialkomiteen

Dokument nr. 8:6 (2004-2005)

Innstilling fra sosialkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Sigbjørn Molvik og Ola D. Gløtvold om rett til tilståelse av rehabiliteringspenger utover 52 uker etter unntaksbestemmelsene

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) slik at mottakere av rehabiliteringspenger kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene også utover 52 uker.
2. Stortinget ber Regjeringen om å medvirke til at lovendringen kan gjøres gjeldende fra 1. januar 2005."

Som bakgrunn for forslaget framholder forslagsstillerne at en konsekvens av endringer i folketrygdloven som ble gjort ved behandlingen av Innst. O. nr. 28 (2003-2004) i desember 2003 var at det ble innført tidsbegrensning for perioden hvor det gis rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelser knyttet til folketrygdloven § 10-8. Det ble gjennom lovendringen vedtatt en tidsbegrensning av unntaksbestemmelsene til 52 uker, utenom for meget alvorlige sykdomstilstander eller større skader hvor den medisinske behandlingen tar lengre tid, for eksempel trafikkskader. De vedtatte lovendringene trådte i kraft den 1. januar 2004.

Det vises til uttalelse fra sosialkomiteens mindretall (Fremskrittpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet) der det ble uttrykt bekymring for at en slik begrensning ville kunne føre til at mange for tidlig overføres til yrkesrettet attføring med fare for å måtte

falle tilbake på rehabilitering på grunn av sykdom, og for at en reduksjon av muligheten til å oppnå medisinsk rehabilitering etter unntaksbestemmelsene ville kunne føre til at flere mister ytelsen for tidlig og henvises til økonomisk sosialhjelp.

Det framholdes at ordningen med rehabiliteringspenger har til formål å hjelpe mennesker tilbake til arbeidslivet, og etter forslagsstillerens syn vil det for noen av disse ta lengre tid å nå dette målet. Dersom målsettingen er å føre flest mulig tilbake til arbeidslivet, er det etter forslagsstillerens syn uhensiktsmessig å gjøre ordningen mindre smidig og fleksibel for dem som trenger den.

Forslagsstillerne har, etter at lovendringen trådte i kraft, mottatt et økende antall henvendelser fra mennesker som har fått stanset sine rehabiliteringspenger, og som er henvist til å kontakte det lokale sosialtjenesteapparatet. Forslagsstillerne har også mottatt henvendelser fra helsepersonell som mener at innstramningen slår uheldig ut.

Forslagsstillerne mener at lovendringen som førte til innstramminger i vilkårene for å kunne tilstå rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene bør omgjøres og at loven skal åpne for at det på generelt grunnlag, og ikke bare ved meget alvorlige sykdomstilstander, kan innvilges rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene også utover 52 uker i de tilfeller der medisinsk rehabilitering fortsatt framstår som hensiktsmessig.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bjarne Håkon Hanssen, Britt Hildeng, Asmund Kristoffersen og Gunn Olsen, fra Høyre, Beate Heieren Hundhammer, Bent Høie og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Fremskrittpartiet, lederen John I. Alvheim og Harald T. Nesvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Olav Gunnar

Ballo og Sigbjørn Molvik, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Duesund og Per Steinar Osmundnes, og fra Senterpartiet, Ola D. Gløtvold, viser til at ordningen med medisinsk rehabilitering har til formål å hjelpe mennesker tilbake til arbeidslivet, og at rehabiliteringspenger i denne perioden skal kunne gi den enkelte økonomisk sikkerhet.

Komiteen viser til at det var et flertall i Stortinget bestående av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet som støttet Regjeringens forslag om tidsbegrensning i reglene for å kunne motta rehabiliteringspenger. Flertallet ga sin støtte til Regjeringens vurdering om at en lang periode på rehabiliteringspenger kunne virke passiviserende og dermed gi den enkelte bruker redusert mestringssevne.

Komiteen viser imidlertid til følgende forståelse som ble lagt til grunn for tilslutning til Regjeringens forslag:

"Flertallet har merket seg at departementet fremhever at en bør kunne forlenge ytelsene i spesielle tilfeller der rehabiliteringsopplegget må forventes å ta lengre tid. Flertallet vil understreke behovet for at slike regler praktiseres med et rimelig skjønn da det vil være situasjoner der det vil være urimelig å forvente at en skal kunne gjennomføre et rehabiliteringsopplegg i løpet av så kort tid."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, er imidlertid gjennom en rekke henvendelser gjort kjent med at det nye regelverket er blitt praktisert meget rigid, og at Rikstrygdeverket i liten utstrekning har lagt til grunn komitéflertallets forutsetning om å ta i bruk et rimelig skjønn ved praktiseringen av de nye reglene. Tilbakemeldinger forteller at mange klienter faller mellom flere stoler og mister sine trygdeytelser samtidig som de oppfordres av trygdekontorene til å melde seg ved sosialkontorene.

Flertallet har merket seg at arbeids- og sosialministeren gjennom sitt brev av 5. november 2004 til sosialkomiteen er kjent med denne rigide praksis og mener at den ikke er i samsvar med Stortingets intensjon. Flertallet har videre merket seg at statsråden på dette grunnlaget har bedt om en annen praktisering, og at departementet i brev av 20. oktober 2004 til Rikstrygdeverket har gitt en bredere fortolkning av vilkårene for rett til uføreytelser mv. Når det gjelder rehabiliteringspenger, heter det bl.a.:

"I en del tilfeller vil det likevel kunne oppstå "hull" i regelverket. Dette vil gjelde personer som har brukt opp perioden med rehabiliteringspenger uten å ha fått noen særlig oppfølging verken av behandlingsapparatet eller trygdeetaten, men som nå er inne i et behandlingsopplegg med utsikt til friskmelding innen kort tid. I slike tilfeller vil vilkårene for uførestønad ikke være oppfylt. Årsaken til den lange stønadsperioden kan være at tilstanden har vært såpass vanskelig å avklare at det ikke har vært mulig å tilby behandling eller oppfølging, eller at stønadmottakeren uforskyldt har måtte tåle lange venteperioder. I slike tilfeller må det vurderes om rehabiliteringspenger kan gis etter unntaksbestemmelsens bokstav a. Vi viser til sosialkomiteens forutsetninger om at unntaksbestemmelsen må

praktiseres med rimelig skjønn. Alvorlighetskravet bør ikke bare referere seg til diagnoser, men også til kompleksitet og varighet av behandlingen."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, mener at disse presiseringene bør gi grunnlag for en noe mer liberal praksis.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet mener likevel at dette kan være utilstrekkelig for å gi pasienter på medisinsk rehabilitering nødvendig økonomisk trygghet for å kunne gjennomføre sitt behandlingsopplegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener erfaringene har vist at det er altfor mange som ikke får fullført sin medisinske rehabilitering og dermed mister mulighetene til å komme tilbake til arbeid etter langvarig og krevende rehabilitering. Trygg økonomi er ofte en forutsetning for sterk egeninnsats for å kunne delta i arbeidslivet igjen. Tidsbegrensningen, slik den nå praktiseres, har ført til avbrutte rehabiliteringsforløp, økonomisk svært vanskelige situasjoner og også noe overgang til sosialhjelp. Altfor mange kommer dermed verken tilbake i arbeid eller over på midlertidig uføretrygd. På denne bakgrunn mener disse medlemmer at det er nødvendig å utvide unntaksregelen for forlenget innvilgelse av rehabiliteringsperioden.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil derfor foreslå innføring av tidsbegrensning for unntak på 2 år og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) slik at mottakere av rehabiliteringspenger kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene inntil 104 uker."

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet og Budsjett-innst. S. nr. 11 (2004-2005) der Regjeringen bes om å presentere et opplegg for evaluering av endringene i regelverket for rehabiliteringspenger i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2005. Flertallet foreslår derfor at Dokument nr. 8:6 (2004-2005) vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til disse medlemmers forslag, slik det framkommer i Dokument nr. 8:6 (2004-2005). Forslaget innebærer en gjennomføring av tidligere regler for rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene, der det ikke vil være noen absolutt grense for hvor lenge rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene vil kunne tilstås.

Disse medlemmer mener at den nye praksisen for tilståelse av rehabiliteringspenger slik den utføres fra trygdekontorene, bare medfører en oppfølging av det vedtak som stortingsflertallet bestående av regjeringspartiene og Arbeiderpartiet fattet, og at det derfor ikke er nok å presisere forskriften, men at det i stedet er nødvendig å reversere vedtaket for å sikre at rettighetene for langtidsykemeldte ivaretas. Disse medlemmer vil imidlertid subsidiært støtte at det kan tilstås rehabiliteringspenger i inntil 2 år, fordi det ligger nærmere disse medlemmers forslag enn en videreføring av dagens regelverk.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) slik at mottakere av rehabiliteringspenger kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene også utover 52 uker.

Stortinget ber Regjeringen om å medvirke til at lovendringen kan gjøres gjeldende fra 1. januar 2005."

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har mottatt henvendelser angående beregningsgrunnlaget for dagpenger for personer som har mottatt langtidsytelser fra folketrygden, der det påpekes at rehabiliteringspengene ikke inngår i beregningsgrunnlaget for tilståelse av dagpenger. Dette innebærer at personer som har vært sykemeldt over lang tid, får en betydelig reduksjon av dagpengene når de melder seg som arbeidssøkende, sammenlignet med hva dagpengene ville ha vært dersom disse personene hadde gått rett ut i arbeidsledighet fra det arbeidet de hadde før arbeidsforholdet opphørte. Disse medlemmer mener at det er urimelig at rehabiliteringspengene ikke inngår i beregningsgrunnlaget, og mener at dette forholdet må rettes opp.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå grunnlaget for beregning av dagpenger med utgangspunkt i at også de ytelser som mottas under sykdom, skal inngå i beregningsgrunnlaget for tilståelse av dagpenger."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til merknader fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet i Budsjettinnst. S. nr. 11 (2003-2004) der disse partier ikke kunne støtte innføringen av en tidsbegrensning for hvor lenge man kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsen. I denne innstillingen skriver disse partier følgende:

"Disse medlemmer er bekymret for at en slik ordning vil kunne føre til at mange for tidlig overføres til yrkesrettet attføring med fare for å måtte falle tilbake på rehabilitering på grunn av sykdom."

De samme partiene skriver videre:

"Disse medlemmer er også bekymret for at en reduksjon av muligheten til å oppnå medisinsk rehabilitering etter unntaksbestemmelsene kan føre til at flere mister ytelsen for tidlig og henvises til økonomisk sosialhjelp."

Slik disse medlemmer ser det, er det nettopp dette som har skjedd i en rekke tilfeller grunnet for streng praktisering av regelverket knyttet til unntaksbestemmelsen. Disse medlemmer forventer at det blir gjort noe med dette som en følge av at statsråden har bedt om en annen praktisering av regelverket.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå grunnlaget for beregning av dagpenger med utgangspunkt i at også de ytelser som mottas under sykdom, skal inngå i beregningsgrunnlaget for tilståelse av dagpenger.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) slik at mottakere av rehabiliteringspenger kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene inntil 104 uker.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) slik at mottakere av rehabiliteringspenger kan motta rehabiliteringspenger etter unntaksbestemmelsene også utover 52 uker.

Stortinget ber Regjeringen om å medvirke til at lovendringen kan gjøres gjeldende fra 1. januar 2005.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen viser til dokumentet og merknadene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:6 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Olav Gunnar Ballo, Sigbjørn Molvik og Ola D. Gløtvold om rett til tilståelse av rehabiliteringspenger utover 52 uker etter unntaksbestemmelsene – vedlegges protokollen.

Oslo, i sosialkomiteen, den 1. desember 2004

John I. Alvheim
leder

Britt Hildeng
ordfører

